

Rayat Shikshan Sanstha's
Satara

INTERNATIONAL CONFERENCE ON

Contemporary Issues in Commerce, Management,
Information Technology and Social Sciences

DEPARTMENT OF COMMERCE

CHANDRABAI-SHANTAPPA SHENDURE COLLEGE, HUPARI

in Association with

INTERNATIONAL ASSOCIATION OF ACADEMICIANS AND RESEARCHERS (INAAR)

Certificate

This is to Certify that डॉ. एस. एम. भावडे

of चंद्राबाई शान्तप्पा शेंडूरे कॉलेज, हुपरी

has participated and presented a paper entitled सद्यपान एक समस्या

60

at International Conference on Contemporary Issues in Commerce, Management, Information Technology and Social Sciences held on 17th September, 2016 at Chandrabai-Shantappa Shendure College, Hupari, Tal. Hatkanangale, Dist. Kolhapur 416 203.

Dr. Sathe S. M.
Principal & Conference Chairman

Dr. Mane V. A.
Conference Secretary

Prashant Sinha
Conference Co-Ordinator

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTI DISCIPLINARY RESEARCH (IJMR)

Peer Reviewed Journal

ISSN ISSN: 2277 9302
Vol. VI, Issue 5 (I) September, 2016

गोषवारा मद्यपान एक समस्या

डॉ. एस.एम. गावडे

चंद्राबाई-शांताप्पा शेंडुरे कॉलेज, हुपरी.

ता. हातकणंगले, जि. कोल्हापूर

मद्यपान करणे ही व्यक्तीगत बाब असली तरी मद्यपानामुळे व्यक्तिगत विघटनाबरोबरच, कौटुंबिक आणि सामाजिक विघटन देखील होते. मद्यपान करणाऱ्या व्यक्ती जगातील सर्वच राष्ट्रांमध्ये आढळून येतात. काही देशांमध्ये मद्यपान करणे गैरवर्तन मानले जात नाही. परंतु भारतामध्ये मद्यपान हे सामाजिक प्रमाणकांनी अयोग्य ठरविलेले वर्तन आहे. भारतामध्ये अगदी प्राचीन काळापासून मद्यपान करणाऱ्या व्यक्ती आढळून येतात. परंतु गेल्या काही दशकांपासून मद्यपान करणाऱ्या व्यक्तींची संख्या वाढत असल्याचे दिसून येते. मद्यपानामुळे विविध आजार, मृत्यू, अपघात, कुटुंबाचे विघटन व समाजातही प्रगति निर्माण होत आहेत. त्यामुळे मद्यपान ही व्यक्तीगत बाब न राहता ती एक सामाजिक समस्या बनू पाहत आहे. त्यामुळे मद्यपानाची कारणे, मद्यपानाचे दुष्परिणाम व मद्यपान बंदीसाठी केले जात असलेले प्रयत्न आणि त्याला मिळणारे अल्पसे यश या सर्वांचा अभ्यास करणे गरजेचे आहे.

प्रस्तावना

मद्यपान हे सामाजिक प्रमाणकांनी अयोग्य ठरविलेले वर्तन आहे. मद्यपान करणे ही व्यक्तिगत बाब असली तरी मद्यपानामुळे व्यक्तिगत विघटनाबरोबरच कौटुंबिक आणि सामाजिक विघटन देखील घडून येते. भारतामध्ये ज्या विविध प्रकारच्या समस्या आहेत. त्यामध्ये मद्यपान किंवा मादक पदार्थांच्या सेवनाचीही समस्या आहे. मद्यपान हे केवळ भारतीय समाजातील लोकच करतात असे नाही तर जगातील सर्वच देशांतील लोक कमी जास्त प्रमाणात मद्यपान करतात. अगदी वेगवेगळ्यापासून भारतात 'सोमरस' या शब्दाद्वारे अमली पदार्थ किंवा मद्यपानाचे उल्लेख आढळतात. काही देशांपूर्वी मद्यपानाचीही नैतिक समस्या आहे आणि ते मनुष्याच्या सामाजिक बेजबाबदारपणाचे लक्षण आहे असे मानले जात होते. मद्यपान करणाऱ्यांचे प्रमाण कमी होते. परंतु औद्योगिकरण, शहरीकरण व पाश्चात्यीकरण या प्रक्रियेबरोबर व्यापार, प्रतिष्ठेच्या चुकीच्या कल्पना व अंधानुकरण इ. असंख्य गैरसमजातून मद्यपान करणाऱ्यांच्या संख्येत सतत भर पडत आहे.

संशोधन पद्धती :

प्रस्तुत शोध निबंध हा पूर्णतः दुय्यम साधनसामुग्रीवर आधारित आहे.

उद्दिष्ट्ये :

1. मद्यपान समस्या समजावून घेणे.
2. व्यक्ती मद्यपान का करते? याची कारणे अभ्यासणे.
3. मद्यपानाचे दुष्परिणाम काय होतात याचा अभ्यास करणे.

गृहितके :

1. मद्यपान करणाऱ्या व्यक्ती ह्या जगातील सर्वच राष्ट्रांत आढळून येतात.
2. अलिकडील काळात मद्यपान करणाऱ्यांची संख्या वाढत असल्याचे दिसून आले.
3. मद्यपान ही जरी वैयक्तिक बाब असली तरी तिचा दुष्परिणाम व्यक्तीवर, कुटुंबावर व समाजावरही होत असल्याचे दिसून आले.
4. मद्याच्या खरेदी विक्रीतून शासनाला करोडो रुपये महसूल मिळत असल्यामुळे मद्यपान बंदी कार्यक्रम 100 टक्के यशस्वी व्हावा याबाबत शासनच उदासीन असल्याचे दिसून येते.

मद्यपानाचा अर्थ :

विविध विचारवंतांनी मद्यपान या संकल्पनेवर केलेल्या व्याख्यांचा आपण अभ्यास करू.

1. जे.एल.गिलिन -
'मद्यपान एक स्थायी अवस्था असते की, ज्यामध्ये मद्याच्या सेवनाची सदैव इच्छा असते. मात्र त्याचे व्यक्तिच्या शरीर व मनावर गंभीर परिणाम होतात.'
2. सेल्डन बेकन -
'मद्यपान एक अशी व्याधी आहे की, ज्यामध्ये व्यक्ती जीवनातील सामान्य प्रगतींना तोंड देण्यासाठी सतत मद्यपान करते.'

मद्यपान - एक प्रक्रिया :

जगातील सर्वच देशांतील लोक मद्यपान करतात. पाश्चात्य देशांतील वातावरण हे थंड असल्यामुळे मद्यपान करणे आवश्यक मानले जाते. तसेच तेथे मद्यपान हा एक सर्वसामान्य व्यवहार मानला जातो. त्यामुळे पाश्चात्य देशांत मद्यपानाचे प्रमाण सर्वाधिक आहे. पाश्चात्य देशांच्या तुलनेत भारतात मद्यपानाचे प्रमाण हे कमी आहे. साधारणतः भारतातील 10 ते 12 टक्के लोक मद्यपान करतात. हे जरी खरे असले तरी येथील हवामानाचा विचार करता मद्यपान शरीराला पोषक नाही. तसेच भारतात मद्यपान करणे हे समाज मान्य वर्तन नाही. मद्यपान करणाऱ्या लोकांचे प्रमाण जरी कमी असले तरी त्याचा फार वाईट परिणाम व्यक्तिगत, कौटुंबिक व सामाजिक जीवनावर होत आहे. त्यामुळेच मद्यपान करणे ही जरी व्यक्तिगत बाब असली तरी त्याचे समाजावर होणारे दुष्परिणाम लक्षात घेता ती एक सामाजिक समस्या ठरली आहे. व्यक्तीला मद्यपान करण्याची सवय कशी लागते? याचा अभ्यास करत असताना मद्यपान ही एक प्रक्रिया